אתה והשקל

מאת יגאל לביב

העיתונות, פרס ומדינה

כאשר נאלץ **ויקטור מדינה** לפרוש מניהול בנק־ישראל בגלל חילוקי־דיעות עם הנגיד, **מיכאל ברונו**, לא נכתבה מילה בעיתונות הכלכלית על

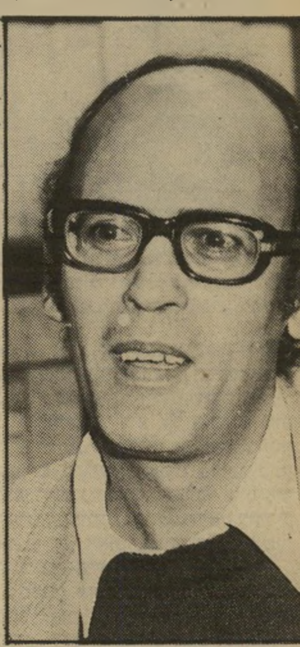

ציון צפריר, העולם הזה

פקיד־פורש מדינה
הכתבים שתקו בפעם הראשונה

כך שאסור לו לפרוש, ומה פתאום מת־ערב ברונו בענייני העבודה.

כאשר פורש מדינה בגלל חילוקי־דיעות עם שר־האוצר **שימעון פרס**, מלאים העיתונים בכתבות נרגשות של הכתבים הכלכליים, ההגונים כל־כך, על חוסר־הממלכתיות שבהתנהגות פרס.

מה ההבדל בין שתי הפרשות? רוב כותבי הפרשנויות הכלכליות הם ירושלמים, חברים ומקורבים לברונו ולמדינה גם יחד. לכן שתקו בפרשה הראשונה, ונחלצו להגנת מדינה בפרשה השניה.

לעצם העניין: מדינה הוא פקיד, שתפקידו לבצע את מדיניות הנגיד או השר. קובע־המדיניות הוא הנגיד או השר. הוא הנושא באחריות, הוא שנבחר על־ידי הבוחרים בגין המדיניות שלו.

התנהגות הפרשנים הכלכליים בפרשה זו, כמו ברבות אחרות, מעידה שוב על חוסר־אובייקטיביות.

חבשה נבחר מחדש

לישכת המבקרים הפנימיים בישראל בחרה פה־אחד ב**עזרא חבשה** כבאב בית־הדין, תפקיד שבו הוא מכהן כבר 10 שנים ברציפות.

חבשה, שעיסוקו העיקרי הוא סגן בכיר למנהל מחוז תל־אביב והמרכז של מישרד־המישפטים, מכהן בשורה של תפקידים נוספים: יו״ר ועדת־המישמעת של נציבות־שרות־המדינה; יו״ר הוועדה הפריטטית של נציבות־המדינה והסתדרות־עובדי המדינה; יו״ר ועדת־הבוחנים של נציבות־שרות־המדינה; יו״ר ועדת־המימוש־המחוזית של מישרד־המישפטים; חוקר בכיר ארצי של האפוטרופוס הכללי וכונס־הנכסים; חבר הוועדה למינוי רואי־חשבון. הוא מכהן גם כבר מזה 25 שנה כיו״ר ועד־העובדים של האפוטרופוס הכללי. חבשה הוא גם מרצה מבוקש לדיני־חברות, ועוסק גם בהובי פרטי: חכמת־הנסתר והזוהר. הוא מרצה בחוגי מלומדים על נושאי הקבלה.

באסיפה הכללית של המבקרים הפנימיים, שבה נבחר חבשה, הוענקה סיכת־יהלומים מטעם לישכת־המבקרים האמריקאית לרואה־החשבון **יעקב ורקר**, שנבחר כחבר מועצת לישכת־המבקרים הפנימיים. הסיכה הוענקה לו על יובל 25 שנה לחברותו בלישכה.

נכשלה עיסקה ב„דובק”

קבוצת המשקיע מפרנקפורט, גוטליב, שהיה אחד המשקיעים העיקריים בקבוצת דנות, הסכימה לשלם 12 מיליון דולר תמורת 51% ממניות דובק, שהוחזקו על־ידי מישפחת יהושע נחמן ועורך־הדין השווייצי פיטר לוגן.

מקורבי גוטליב מסרו כי נחמן ויורם גיל, הקשור בקבוצה המיוצגת על־ידי פיטר לוגן, הציעו לגוטליב את העיסקה, ואחרי שהוסכם על המחיר הודיעו על ביטולה.

מקורבי יורם גיל הכחישו מכל וכל את הדבר, וטענו כי לא היה כל מגע. גוטליב מיודד עם מרק מושביץ, שיחד עם גיורא אקרשטיין ודויד יגלום רכשו שליש ממניות דובק. כל אלה היו שותפים בקבוצת דנות.

זנבר ימשיך לנהל גם את „לה־נסיונאל”

יושב־ראש מועצת־המנהלים של בנק לאומי קיבל את אישור מועצת־המנהלים של הבנק להמשיך ולכהן כיו״ר מועצת־המנהלים של חברת הביטוח לה־נסיונאל. ל**משה זנבר** גם אושרו קשריו העיסקיים עם חברת סאיפאן, השייכת ל**דויד קוליץ** ול**יקותיאל פדרמן**, והעוסקת בסחר עם הונגריה.

לה־נסיונאל מייצגת חברת־ביטוח צרפתית גדולה, שעברה שינויי־מיבנה לפני שנתיים. בעיקבות זאת חוזקה נציגות החברה בישראל, וצורף זנבר.

מכיוון שפעילותו של זנבר בבנק לאומי היא מלאה, והוא מנהל למעשה את הבנק, קשה לראות כיצד יתפנה לעיסוקים הנוספים, ולא מובן כיצד בעלי־המניות של הבנק הסכימו לכך.

בשעתו נמתחה ביקורת ציבורית על חבר מועצת־המנהלים של הבנק, **שימען שיטרית**, שכיהן גם כחבר דירקטוריון של חברת יורוקונסלטנט, הקשורה עם בל״ל. גם סאיפאן ובעלי מניותיה קשורים הדוקות עם בנק לאומי, וקיים חשש יותר מסביר לניגוד אינטרסים.

אלי דסה, העולם הזה

יו״ר זנבר
חשש לניגוד אינטרסים

עיסקת „הסנה־אושיות” הצילה את „הסנה”

יעקב דננברג, מי שהיה בעל קבוצת חברות־הביטוח ירדניה, אושיות ועממית, שוהה מזה שנים בבריסל, וממתין לפסק־דין.

השופט המחוזי **אריה הגין** התבקש על־ידי מפרק קבוצת־חברותיו לקבוע כי דרך ניהול החברות היתה עבירה פלילית לפי פקודת־החברות, ולכן חלה על דננברג אחריות אישית לחובות.

אם יקבל השופט את הטענה, יהיה בכך תקדים חשוב לגבי שורה של מנהלי־חברות, שחברותיהם הסתבכו, והם עצמם נשארו ללא נזק כספי.

אם ידחה השופט את הטענה, סביר כי דננברג יחזור ארצה לווילה בהרצליה־פיתוח.

בינתיים הוא הגיב במיכתב מפורט, שנשלח אלי, על האשמות חברת הסנה כי קשריו עם מנכ״ל הסנה לשעבר, **אלפרד גולץ**, ובעיקר עיסקת רותם ואושיות, גרמה למפולת הסנה.

רותם היא חברה־בת של הסנה, שחתמה הסכם עם אושיות של דננברג על רכישת אושיות. הסנה טוענת כי העיסקה גרמה לחברה הפסדים של 50 מיליון דולר.

כותב דננברג:

אני מחכה לפסק־הדין בעניין ירדניה, ומקווה שהוא יהיה תחילת הדרך להוכחה שבסך־הכל חברות־הביטוח רצו להיפטר ממתחרה קשה, והפעילו את כוחם בכל דרך אפשרית, כולל העיתונות, שהוזהרה על־ידי הסנה ועובדיה הבכירים שלא לכתוב תגובות שלי, כדי שהאמת, רוע־הלב, הרישעות והקינאה לא יתגלו. העיתונות קיבלה איומים אלה, מפני שחששה מאי־קבלת מודעות, שהן הכנסתה העיקרית.

היום אני מקווה שהמצב השתנה. הנתונים הרישמיים של הלישכה המרכזית לסטאטיסטיקה והמפקח־על־הביטוח, המצורפים בזה, מראים כי בשנים הרלוונטיות, 1986־1987, תרמה אושיות על־ידי הפרמיה שהעבירה לקבוצת הסנה להטבת מצב־העסקים והתוצאות העיסקיות של החברה, כולל תיקון התוצאות במאזן 1985. המדד המראה את התוצאות העיסקיות של חברת־ביטוח, מה שקרוי לוס־רציו, או מודד־ההפסדים, היינו כמה נשאר רווח אמיתי מהפרמיות המשולמות.

והנה, הלוס־רציו של הסנה, כחברה,

בעל־חברות לשעבר, דננברג
„העולם צוחק, ואני בוכה!”

בשנת 1986 היה 68%, ובשנת 1987 היה 85%. ואילו הלוס־רציו של קבוצת־הסנה ב־1986 היה 66%, וב־1987 היה 73%. מה הביא להקטנת המדד בקבוצת־הסנה, לעומת חברת־הסנה? התשובה היא ברותם: הלוס־רציו של רותם ב־1986 היה 61%, ואילו ב־1987 היה 20%!

לתוצאה זו הגיעה רותם אך ורק אחרי הצטרפות הפרמיה של אושיות לרותם. תוצאה זו תיקנה את הלוס־רציו של הסנה כקבוצה, מכיוון שהלוס־רציו של יתר החברות־הבנות של הסנה, כמו

מנכ״ל־לשעבר גולץ
„האמת תצא לאור!”

שמיר, בידרמן, דיקלה וצור לא ירדו מ־56%.

הפרמיה שקיבלה הקבוצה מאושיות, שהיא כ־50 מיליון דולר, תיקנה את תוצאות־העבר, והדוחות הפנימיים של הסנה מראים כי בכיריה סולקו על החלטות כושלות לפני עיסקת אושיות. הדוחות מחמיאים להם על חתימת ההסכם עם אושיות, ומאשימים אותם במחדל בכך שביטלו את ההסכם החמש־שנתי עם אושיות.

ביטול זה גרם להפסד פרמיות של 50 מיליון דולר. מכיוון שתביעות ממשיכות לרוץ, ואין מולם הכנסות מפרמיות, ההפסד הוא כפל־כפליים, והתוצאות הן הרסניות.

אני יכול לברך על דרך־החקירה של הסנה, שסילקה את השקרנים שגרמו להרס של אושיות ושלי.

הנזקים שנגרמו לי עוד יתבררו בבוא הזמן. הכפשת שמי ושם אושיות לא יוכלו לתקן את התוצאות העיסקיות של קבוצת הסנה.

מנתוני הלישכה לסטאטיסטיקה והמפקח־על־הביטוח ניתן ללמוד כי העמלות ששילמה הסנה לאושיות, בשיעור של 48% בממוצע, היו עמלות ששילמה לכל סוכניה. אושיות ביצעה את כל העבודה, ולא היו לרותם הוצאות נוספות. העמלה הממוצעת בחברת־הביטוח הראל, למשל, היא 50%! כך שלא קיבלנו שום הכנסה חריגה מרותם, וגרמנו לתוצאות עיסקיות בין הטובות בשוק הישראלי. העובדה היא שרותם ובעלי־מניותיה העמיסו הוצאות על החברה, ואינני מבין איך אפשר להעמיס הוצאות כאלה. הם פשוט מצאו קורבן, רותם, והעמיסו עליה כל מיני הוצאות שאינן קשורות בתוצאות ביטוחיות.

כך, למשל, היו ההוצאות־כביכול של רותם על הפרמיות בשנת 1987 בשיעור של 55.6%, הרבה מכל מה שהיה באותה שנה ביתר חברות־הביטוח! ההוצאות שהסנה העמיסה על עצמה אותה שנה היו רק 35.3%!

נתונים אלה אינם נובעים מפנטזיות של אנשים חלשים, קנאים ופחדנים, אלא הם כתובים שחור על גבי לבן. הם לא משחקים בנדמה־לי.

מבטחי־מישנה בעולם, שקיבלו נתונים אלה, לא מבינים את סיפורי האלף־לילה־ולילה שקיבלו מן העובדים הבכירים, שוק־הביטוח ו„העיתונות הרצינית”, ואם בכלל אפשר להתייחס אליהם.

העולם צוחק ואני בוכה, אבל האמת תצא לאור. אינני יודע אם זה פיצוי מספיק, אך זוהי ההתחלה.

במדינה

היסטוריה

עלה או לא עלה

האם המוסלמי באמת רצח יהודי בירושלים הנוצרית?

כל מי שהתקרב בחייו לבחינות־בגרות, יודע כי יהודה הלוי איננו רק השם של רחוב־הבנקים בדרום תל־אביב.

יהודה בן שמואל הלוי, שנולד בשנת 1075 בצפון־ספרד, נחשב, למרות שפת־אמו הערבית, לגדול המשוררים העבריים של ימי־הביניים, שנודע לא רק בשיריו הציוניים („ציון, הלא תשאלי לשלום אסירייך”), אלא גם בשירי החול והים, בשירי המסע והחשק שלו (שורה מיקרית משירים אלה אומרת, בתמצית: הנערות ממיתות, בלובן זרועותיהן, את החושקים אותן).

אבל ליהודה הלוי קשורה גם פרשה עלומה. ימיו האחרונים לוטים מיסתורין. כיצד והיכן הוא נפטר, בגיל 65 או 66? האם, באמת, בירושלים, שאליה הגיע כביכול בשנת־חייו האחרונה, ו„בהגיעו אל שערי־ירושלים קרע את בגדיו והלך בקרסוליו על הארץ, והיה אומר הקינה שחיבר, ציון, הלא תשאלי. וישמעאלי אחר לבש קינאה עליו, מרוב דבקותו, והלך עליו בסוסו וירמסהו וימיתהו.” או, האם סוף זה לחייו של המשורר איננו אלא אגדה החסרה כל תיעוד מבוסס?

דונג רך. יהודה הלוי חזר לתודעה לפני כ־150 שנה, עת גילה יהודי רוסי, שעסק ברכישת ספרים וכיתבי־יד יקרי־מציאות, כמה עשרות משיריו של יהודה הלוי בתוניסיה, ומכר אותם לחוקר האיטלקי, שמואל דויד לוצאטו (שד״ל), שהוציא 44 מהם לאור בספר בתולת בת יהודה.

מאז גאה גל ההתעניינות בהלוי. חיים נחמן ביאליק, שהתפעל משליטתו של הלוי בלשון („שהיתה כדונג רך בידו, נשמעה לו וכפופה לו”), אף תירגם, בראשית המאה, כמה משיריו של הלוי לאידיש, ולפחות שני שרים בממשלת־ישראל הראשונה, שר־החינוך, בן־ציון דינור, ושר־הדתות, הרב יהודה לייב הכהן מיימון, פירסמו, בשעות־הפנאי שלהם, מחקרים על שיריו.

יש מה לחקור. כפי שהוכיחה הוצאת הקיבוץ המאוחד, שהוציאה באחרונה לאור מיבחר מאמרי־ביקורת על יצירותיו, הכולל גם פרטים ביוגראפיים מעניינים ביותר (יהודה הלוי; 284 עמדים).

יהודי עמאני. הלוי לא היה רק משורר והוגה־דיעות (מחבר הכוזרי, דו־השיח בין מלך הכוזרים לחכמי־דתות שונות), אלא היה גם רופא מצליח (בין השאר, בחצרות־מלכים), סוחר (בנייר, דווקא) ופודה־שבויים (שגייס 33 דינרי־זהב ושליש כדי לשחרר נערה יהודיה משבי נוצרי בספרד).

אבל משהגיע הלוי למצריים, בדרכו לארץ־ישראל, משאת־נפשו, הוא החל מסתבך בצרות. הוא התעכב באלכסנדריה, שבה התארח בביתו של עמית, רופא יהודי אף הוא (אחד אהרון אבן אל־עמאני, ששמו העיד על מוצאו מעמאן, כיום בירת־ירדן) וניסה לשכנע יהודי מצרי שהתאסלם להתלוות אליו לארץ־ישראל ולשוב שם ליהדות.

משהתלונן אותו מתאסלם אצל הרשויות המקומיות על הטרדה זאת, מיהר יהודה הלוי לצאת ממצריים ועלה על אונייה. מה שקרה לאחר מכן, עטוי בערפל. האם הפליגה אותה אונייה מיזרחה, לעכו או לאשקלון (נמליה של ארץ־ישראל באותם ימים)? האם הפליגה מערבה, לספרד, מולדתו של הלוי? או, אולי, מצא את סופו במצרלות־ים?

בכל אופן, מקום־קבורתו של המשורר לא נודע עד עצם היום הזה. אגב, הוא נשא גם שם ערבי: אבו־אל־חסן אל־לווי.